

Posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka anglického

Bc. Hana Richterová

STRATEGIE OCHRANY TVÁŘE TLUMOČNÍKA

Face-preserving Strategies in Interpreting

UK FF ÚTRL Praha, září 2015

Diplomová práce Hany Richterové má charakter teoreticko-empirické studie a je první magisterskou diplomovou prací na Ústavu translologie FF UK v Praze, která aplikuje sociolingvistický aspekt zdvořilosti a tváře na teorii a praxi tlumočení. Diplomantka využívá poznatků a znalostí ze svého druhého studovaného oboru – obecné lingvistiky – a vzniká takto zajímavá interdisciplinární studie. Předmětem zkoumání této diplomové práce jsou, zejména z pohledu sociolingvistiky i současné teorie tlumočení, jednotlivé interakce mezi tlumočnickem a posluchači tlumočení a/nebo mezi tlumočnickem a řečníkem, které probíhají na stejném fyzickém prostoru.

Diplomová práce (DP) má 80 stránek, je rozdělena do dvou částí: teoretické a empirické, do 5 hlavních kapitol a řady podkapitol.

Diplomantka již v *Úvodu* (s. 7-9) podává stručnou charakteristiku jednotlivých „obratů“, ke kterým došlo ve výzkumu procesu a produktu tlumočení a jež změnily těžiště zájmu badatelů o tento obor. V této souvislosti definuje cíl své DP, tj. věnovat se tématu role tlumočnicka z pohledu mikro-interakčního komunikačního kontextu. Mikrointerakcí rozumí diplomantka „*krátké, někdy jen obtížně měřitelné úseky interakce mezi fyzickými účastníky komunikační situace na úrovni úseků promluvy, jednotlivých vět, slov, ale i neverbální komunikace v podobě gest, proxemiky a dalších nástrojů*“ (s.7). Jedním z aspektů, který má na mikrointerakci zásadní vliv, je koncept zdvořilosti. Diplomantka uvádí, že se práce soustředí zejména na ty typy tlumočení, u nichž k mikrointerakcím může nejčastěji docházet – dialogické tlumočení, komunitní a doprovodné tlumočení, konsekutivní tlumočení a šušotáž. Zde poněkud předjímám – v empirické části práce do značné míry (rozhovory i část dotazníků) pracuje s tlumočnickými, jejich převládajícím způsobem tlumočení je však tlumočení simultánní či konsekutivní.

V kapitole *Tvář a její ochrana v interakci* (s. 9-23) se diplomantka podrobně věnuje pragmatické a zdvořilosti v tlumočení, tváři v lingvistice, uvádí názory různých badatelů (jak „západních“, tj. evropských a amerických, tak z kultury Dálného východu), definuje ohrožení a ochranu tváře a snaží se vše aplikovat i na situace tlumočení. Můžeme konstatovat, že zde velmi vhodně uplatňuje své znalosti z druhého studovaného oboru.

V této souvislosti bych během obhajoby ráda slyšela podrobněji a jasněji vymezení tzv. negativní a pozitivní stránky tváře a možnosti jejího poškození (s.22). V kapitole *Interakce v tlumočení* vychází diplomantka zejména z prací a názorů Cecilie Wadensjö, jež pracuje zejména s komunitním tlumočením a rolí tlumočnicka zde. Škoda, že část *Role tlumočnicka* (s.27-28) je, jak víme, vznikala jako poslední, je takto úsporná a schematická. Během obhajoby bych chtěla od diplomantky vysvětlit podrobněji její názor na (s. 28) „*tyto autorky /Seleskovitchová a Ledererová/ definují úkol tlumočnicka jako dekódování a zakódování sdělení z jazyka do jazyka tak, aby byla předána forma, význam a účinek sdělení na posluchače*“.

V kapitole *Etické kodexy v tlumočení* (s. 29-35) oceňuji inovativní přístup diplomantky k jejich analýze. Kapitola *Výzkumné šetření* (s. 36-45) vymezuje cíle empirického výzkumu:

ověřit, jak profesionální tlumočníci při své práci zohledňují ochranu tváře klientů i tváře vlastní. Pracovní hypotézou (s. 36) je „*domněnka, že tlumočníci při své práci berou v potaz nutnost ochrany tváře, ať už své vlastní, nebo tváře ostatních účastníků komunikace. Pracovní hypotézou výzkumu byla domněnka, že tlumočníci při své práci berou v potaz nutnost ochrany tváře, ať už své vlastní nebo tváře ostatních účastníků komunikace.*“ Diplomantka zvolila převážně kvalitativní metodu získávání dat, a to pomocí strukturovaných rozhovorů a dotazníkového šetření. Tyto metody, jak uvádí diplomantka, byly zvoleny proto, aby práce kombinovala alespoň dva různé způsoby získávání dat, a aby kromě čistě kvalitativního introspektivního přístupu také načrtla možnost kvantitativního výzkumu otázky ochrany tváře v tlumočení. Diplomantka následně vysvětluje strukturu a připravené otázky rozhovorů i dotazníků. V kapitole *Výsledky výzkumu* (s. 46-74) přináší podrobné výsledky z těchto rozhovorů (3 tlumočníci, 1 řečnice) a dotazníkového šetření mezi tlumočníky (dotazníky pouze na Facebooku – celkem využito 50 vyplněných dotazníků). V této souvislosti oceňují zpracování výsledků dotazníků do jednotlivých přehledných grafů (1-8) a komentářů, jež ukazují, jaké strategie tlumočníci volí pro ochranu tváře.

V *Závěru* diplomantka stručně shrnuje výsledky svého výzkumu, tj. zaměření na tři oblasti ochrany tváře: „*tvář tlumočnické profese, kolektivní tvář vycházející z východoasijské lingvistické tradice, tvář tlumočnicka, na jejíž ochranu se podle lingvistů zaměřují jedinci v proamerické společnosti především, a tvář řečníka a posluchačů tlumočení*“. U tlumočnicků „*převážilo přesvědčení, že jsou aktivními členy komunikativní situace, k jejichž kompetencím musí patřit nejen jazykové vybavení a kognitivní schopnosti, ale rovněž komplexní komunikační kompetence, která zahrnuje mnohem širší škálu dovedností než samotný a sám o sobě náročný převod mezi jazyky.*“ Je to první práce svého druhu u nás a je jenom trochu škoda, že občas je z DP cítit, že byla diplomantka tlačena časem a termínem odevzdání.

K formální stránce DP bych uvedla, že si diplomantka mohla někdy více po sobě v klidu práci přečíst, aby přestylizovala některé ne zcela ústrojně české formulace, z nichž občas „čiší“ anglický originál. Rovněž najdeme i některé zbytečné překlepy (jenom namátkou: Wadenjsö x Wadensjö – s. 24) či nepřesné termíny „teorie tlumočnictví“ (=t. tlumočení)

Práce Hany Richterové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce. Je napsaná poctivě, samostatně a přináší řadu skutečně zajímavých poznatků

Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že velmi dobře nastudovala veškerou odbornou literaturu, že s touto literaturou a empirickým materiálem dovede dobře pracovat a je schopná jednotlivé úvahy, názory a poznatky samostatně utřídit, předložit a systematizovat.

Diplomovou práci **Hany Richterové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji zatím stupněm **velmi dobře**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

